

Spitsbergeńska prac z dziedziny geomorfologii, geologii i glaciologii (P. Zagórski), której opracowanie było możliwe dzięki udostępnieniu materiałów zebranych w Instytucie Geofizyki PAN w Warszawie w celu opublikowania kompleksowej bibliografii polskich prac dotyczących Spitsbergenu.

Jacek Machowski

Wyższa Szkoła Humanistyczna
w Pułtusk

III MIĘDZYNARODOWY KONGRES ANTARKTYCZNYCH NAUK SPOŁECZNYCH (ICASS-III) Kopenhaga, 21—23.V.1998

W dniach 21—23 maja 1998 r. odbył się w Kopenhadze III Międzynarodowy Kongres Arktycznych Nauk Społecznych (ICASS-III), w którym niestety nie uczestniczył nikt z Polski, pomimo bezskutecznych zabiegów Komitetu Badań Polarnych PAN w kraju i zagranicą o uzyskanie środków na sfinansowanie naszego w nim udziału. Mimo to, w geście uprzejmości, organizatorzy z Międzynarodowego Stowarzyszenia Arktycznych Nauk Społecznych (IASSA) opublikowali w materiałach kongresowych referat przewodniczącego Komisji Polarnych Nauk Humanistycznych i Społecznych KBN PAN pt.: „*Poglądy etyczne A.B. Dobrowolskiego dotyczące badań naukowych*”. Wzbudził on zainteresowanie i został wykorzystany w pracach redakcyjnych nad tekstem „*Zasad IASSA w badaniach arktycznych*”, przyjętych przez Kongres.

W Kongresie wzięły udział 222 osoby z następujących 17 krajów: Kanada (45), Dania (38), USA (38), Rosja (31), Norwegia (20), Grenlandia (13), Finlandia (12), Szwecja (8), Holandia (4), Niemcy (4), Wielka Brytania (2), Francja (2), Szwajcaria (2), Włochy (2), Wyspy Faroe (1), Filipiny (1) i Australia (1). Wśród uczestników znalazło się bardzo wielu przedstawicieli autochtonicznych ludów Arktyki, którzy w swoich referatach mocno podkreślali swoją tożsamość i prezentowali swoje palące problemy polityczne, ekonomiczne i społeczne. W sumie na Kongresie ogłoszono 116 referatów obejmujących szeroki wachlarz problematyki polarnych nauk humanistycznych i społecznych.

Obrady toczyły się w następujących 21 sekcjach problemowych:

1. Etyka, ludy tubylcze i integralność nauki.
2. Globalizacja a Północ.

3. Ekonomia arktyczna.
4. Warunki życia na Północy.
5. Ustna historia i odrodzenie kulturalne.
6. Przedstawicielstwo, dyskusja i tożsamość.
7. Prawa do ziemi i samorząd na Rosyjskiej Północy.
8. Ludy tubylcze i ekosystemowe zarządzanie.
9. Zarządzanie regionalne i rozwój.
10. Demografia i perspektywy ludnościowe.
11. Oświata i przemiany społeczne.
12. Badania w Arktyce.
13. Wyobrażenia, stereotypy, przedstawienia i świadomość.
14. Uspołecznienie oświaty.
15. Północne Przejście Morskie.
16. Wiedza tradycyjna.
17. Szybkie przemiany kulturalne w regionie okołobiegunowym.
18. Polityka i samostanowienie.
19. Warunki rozwoju na Północy.
20. Perspektywy antropologii i archeologii.
21. Sztuka i dziedzictwo.

Oprócz innych audiowizualnych środków ilustracji referatów wyświetlono 3 filmy dokumentalne: z Norwegii (Saami i Laponia), z Rosji (Półwysep Jamał i Północna Syberia) oraz z Ameryki (Tlingit).

Podczas Kongresu zebrało się Zgromadzenie Ogólne IASSA, na którym przyjęto ważne uchwały i decyzje, w tym:

1. Zasady prowadzenia badań w Arktyce (tekst poniżej).
2. Program badań priorytetowych powołanej Grupy Roboczej ds. Szybkich Przemian Kulturalnych i Społecznych na Okołobiegunowej Północy.
3. Decyzję o zwołaniu następnego Kongresu (ICASS-IV) do Quebec City w Kanadzie w dniach 16—20 maja 2001 roku.

Dla zainteresowanych podajemy poniżej nazwisko nowego przewodniczącego i nowy adres Sekretariatu IASSA:

Profesor Gérard DUHAIME
Chairman
International Arctic Social Sciences Association (IASSA)
GETIC, Laval University
Pavillon Ernest-Lemieux
Quebec City (Quebec)
Canada G1K 7 P4
e-mail: iassa.getic @ fss.ulaval.ca.

**Zasady prowadzenia badań w Arktyce przyjęte przez Zgromadzenie
Ogólne IASSA w Kopenhadze 23 maja 1998 r. podczas III
Międzynarodowego Kongresu Arktycznych Nauk Społecznych
(ICASS-III)**

Wstęp

Niniejsze oświadczenie o zasadach zostało sformułowane zgodnie z regulaminem Międzynarodowego Stowarzyszenia Arktycznych Nauk Społecznych (IASSA), przyjętym przez Zgromadzenie Ogólne IASSA 29 października 1992 r. Zasady te zostały opracowane w celu dostarczenia wskazań wszystkim badaczom pracującym na Północy w dziedzinach nauk społecznych, przyrodniczych, medycznych i humanistycznych. Intencją tych zasad jest krzewienie wzajemnego szacunku, porozumienia i partnerstwa między badaczami a północnymi mieszkańcami. Zamiarem niniejszego oświadczenia nie jest zastąpienie innych narodowych, zawodowych czy lokalnych nakazów. Rozumie się, że zasady te muszą podlegać ciągłej ocenie.

Zasady

Wszystkie badania naukowe na Północy należy oceniać pod względem ich potencjalnego ludzkiego wpływu i interesu. Badania w zakresie nauk społecznych, zwłaszcza zaś studia podmiotów ludzkich wymagają szczególnej troski, podobnie jak studia ziemi i zasobów, które mają wartość gospodarczą, kulturalną, społeczną oraz duchową dla ludności tubylczej. We wszystkich przypadkach główny badacz każdego projektu odpowiada za zastosowanie następujących zasad:

1. Badacz powinien skonsultować z właściwą regionalną i/lub lokalną władzą badania zaplanowane na ich terenie. Formalną zgodę należy uzyskać od właściwych władz i od indywidualnych osób zaangażowanych w badaniach. Ubiegając się o formalną zgodę, badacze powinni rozpoznać wszystkich sponsorów i źródła wsparcia, osoby kierujące i wszystkich zaangażowanych w badaniach, cele i czasookres badań, techniki zbierania danych (włącznie z nagraniami audio i video, fotografiami itp.) oraz ich wykorzystanie, przewidywalne ewentualne zyski i ryzyko. Odpowiedzialność badaczy za informowanie trwa po uzyskaniu zgody.

2. Badacz powinien skonsultować się z miejscową ludnością i tam, gdzie to możliwe, włączyć ją do planowania i realizacji projektu. Należy stworzyć jej realne możliwości wyrażania swoich interesów i udziału w badaniach.

3. Wyniki badań powinny być przedstawione miejscowym społecznościom w sposób nietechniczny i tam gdzie to tylko możliwe przetłumaczone na lokalne języki. Kopie sprawozdań z badań i inne odnośne materiały powinny zostać udostępnione miejscowym społecznościom.

4. Odnosnie anonimowości, publikacje powinny zawsze powoływać się na formalną zgodę uczestników i uwzględnić tych, którzy wnieśli swój wkład do projektu badawczego.

5. Badacz musi szanować miejscowe tradycje kulturalne, języki i wartości. Należy starać się o włączenie do badań miejscowej i tradycyjnej wiedzy oraz doświadczeń i o uznanie zasady własności kulturalnej.

6. Należy starać się o dostarczenie miejscowej ludności znaczących doświadczeń, szkolenia i możliwości gospodarczych.

7. W przypadkach kiedy jednostki lub grupy dostarczają informacji o charakterze poufnym, ich anonimowość musi być zapewniona zarówno w oryginalnym wykorzystaniu danych, jak też w ich zdeponowaniu na przyszły użytek.

8. Badania ludzi należy podejmować tylko z poszanowaniem ich prywatności i godności. Ich osoby muszą pozostać anonimowe, chyba że zgodzą się na swoją identyfikację. Jeżeli nie można zapewnić anonimowości, należy osoby poinformować o możliwych skutkach ich zaangażowania w badaniach.

9. Wszelkie badania z udziałem dzieci muszą być w pełni uzasadnione i nigdy nie mogą być podejmowane bez zgody dzieci i ich rodziców lub prawnych opiekunów.

10. Miejsca uświęcone, materiały kulturalne i ludzkie szczątki nie mogą być zakłócone ani usuwane bez właściwej zgody lokalnej i zgodnie z międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi prawami oraz przepisami.

Wiesław Ziaja

Uniwersytet Jagielloński

Instytut Geografii

31-044 Kraków, ul. Grodzka 64

**INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON GLACIERS
AND THE GLACIATED LANDSCAPE
Kiruna, 17—20 VIII 1998**

W dniach od 17 do 20 sierpnia 1998 r. odbyło się w Kirunie Międzynarodowe Sympozjum o Lodowcach i Zlodowaconym Krajobrazie. Organizatorem Sym-